

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет транспорту, менеджменту та логістики
Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

з дисципліни "Менеджмент діяльності авіакомпаній та аеропортів"
для студентів спеціальності 073 "Менеджмент - освітньо-професійна програма
"Менеджмент авіакомпаній та аеропортів"

Розробник: Старший викладач
Тетяна РЕСТЕУ

КИЇВ 2023

1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

1.1. Поняття, мета та завдання курсової роботи

Курсова робота - це самостійна, наукова, теоретико-практична, навчально-дослідна (науково-дослідна) робота студента, яка завершує вивчення окремих навчальних дисциплін, передбачених навчальним планом. Під час її виконання студенти повинні продемонструвати всі знання, вміння та навички, набуті під час вивчення навчальної дисципліни. Курсова робота зараховується як окремий модуль, і на неї поширюються всі положення рейтингової системи оцінювання набутих студентами знань та вмінь, визначені робочою програмою навчальної дисципліни.

Метою написання курсової роботи є...:

- систематизація, поглиблення та закріплення теоретичних знань і практичних навичок з навчальної дисципліни, набутих студентом під час навчання за спеціальністю 073 "Менеджмент", освітньо-професійною програмою "Менеджмент авіакомпаній та аеропортів";
- розвиток навичок самостійної роботи та оволодіння методологією дослідження;
- узагальнення та логічний виклад матеріалу;
- обґрунтування результатів власного дослідження.

Завдання, що вирішуються студентом у процесі написання курсової роботи, повинні бути спрямовані на досягнення поставленої мети і відповідати вимогам, що пред'являються до даного виду робіт.

1.2. Вимоги до написання курсової роботи

Приступаючи до виконання курсової роботи, студент повинен ознайомитися з основними вимогами, які ставляться до цього виду робіт. Це насамперед стосується самостійності та своєчасності виконання, науково-теоретичного рівня проведеного дослідження, змісту, форми викладу та оформлення матеріалу. З огляду на це, курсова робота повинна відповідати наступним вимогам:

- бути самостійним дослідженням, присвяченим вивченню обраного питання;
- містити поглиблений аналіз предметної області дисципліни;
- відповідати вимогам стислого, чіткого, логічного та аргументованого викладу матеріалу;
- продемонструвати вміння використовувати методи пошуку, відбору, аналізу та систематизації науково-теоретичного матеріалу;
- мати належне оформлення та коректне представлення результатів дослідницької роботи;
- містити обґрунтовані висновки та рекомендації;
- дотримуватися правил оформлення посилань, списку використаних джерел; - бути виконаною та поданою на кафедру у термін, передбачений графіком навчального процесу.

Курсова робота, яка виконується в системі вищої освіти, належить до категорії навчальних самостійних робіт, тому в переважній більшості повинна базуватися на аналізі вже відомих теоретичних положень і практичних результатів.

Однак курсова робота не може бути простою компіляцією і складатися лише з фрагментів різних статей та підручників. Вона має бути завершеним науковим дослідженням, містити дані і факти, які розкривають взаємозв'язок між явищами, процесами, аргументи та представляти щось нове: узагальнення літератури, матеріали емпіричних досліджень, які відображають авторське бачення проблеми. Структура роботи, її мета, завдання, методологія дослідження та висновки підпорядковані цьому загальнотеоретичному положенню.

Студент виконує курсову роботу українською мовою.

Курсова робота, яка не відповідає вимогам щодо самостійного виконання, змісту та оформлення, написана без дотримання затвердженого плану, а також не містить конкретних результатів з досліджуваної проблематики, до захисту не допускається і повертається студенту на доопрацювання.

1.3. Вибір та затвердження теми курсової роботи

Тематика курсових робіт складається провідними викладачами кафедри відповідно до освітнього та робочого навчальних планів спеціальності 073 "Менеджмент", освітньо-професійної програми "Менеджмент авіакомпаній та аеропортів", згідно із затвердженою робочою програмою навчальної дисципліни та затверджується на засіданні кафедри. Тематика курсових робіт повинна: бути

актуальною в науковому та практичному сенсі; зберігатися на випусковій кафедрі; оновлюватися щороку. Однак перелік тем, визначених кафедрою, не є вичерпним. Студент за погодженням з науковим керівником має право запропонувати свою тему з обґрунтуванням доцільності її дослідження (відповідно до власної науково-дослідної роботи, замовлення роботодавця, можливості отримання необхідної інформації) та подати заяву на її затвердження завідувачу кафедри.

Тема курсової роботи обирається студентом самостійно з урахуванням наявності літературних джерел (навчальних посібників, періодичних видань, статей, монографій тощо), відповідних нормативних документів та інтересу дослідника.

При виборі теми курсової роботи необхідно враховувати, що в межах однієї форми навчання, як правило, не допускається виконання курсових робіт на одну і ту ж тему двома і більше студентами. Теми курсових робіт, обрані студентами та узгоджені з науковими керівниками, затверджуються на засіданні кафедри. Курсова робота на тему, яка не відповідає затвердженій темі, до реєстрації та захисту не допускається.

За кожним студентом, який навчається за спеціальністю 073 "Менеджмент", освітньо-професійною програмою "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності", кафедра закріплює наукового керівника, яким може бути провідний викладач або асистент кафедри, відповідно до навчального навантаження викладачів. Науковий керівник здійснює наукове та консультативне керівництво, допомагає скласти план курсової роботи.

2. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

2.1. Етапи виконання курсової роботи

Процес написання курсової роботи включає наступні етапи:

1. Підготовчий етап.

1.1. На цьому етапі обирається тема курсової роботи та узгоджується з науковим керівником.

1.2. Визначення предметної області, мети, завдання та курсової роботи. Мета і завдання курсової роботи. Мета повинна бути сформульована, починаючи зі слів "Дослідити...", "Вивчити...", "Розробити..." тощо. Обов'язковим елементом вступу є формулювання об'єкта та предмета дослідження. Об'єкт - це процес або явище, що створює проблемну ситуацію і обране для дослідження (проектування). Предмет - це те, що знаходиться всередині об'єкта. Об'єкт і предмет дослідження є категоріями наукового процесу і співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага випускника, саме предмет дослідження (проектування) визначає тему курсової роботи.

1.3. Складання попереднього та детального планів курсової роботи, їх узгодження з науковим керівником.

2. Головна сцена.

2.1. Аналіз літературних джерел за обраною проблематикою дослідження. Вивчення теоретичних, фактологічних, статистичних матеріалів, їх вторинний аналіз, якщо цього вимагає специфіка навчальної дисципліни.

2.2. Систематизація та узагальнення матеріалу в результаті роботи над літературними джерелами, фактичними матеріалами.

2.3. Підготовка та аналіз даних емпіричних досліджень, якщо цього вимагає специфіка навчальної дисципліни.

2.4. Технічне оформлення тексту відповідно до вимог до курсових робіт, подання роботи науковому керівнику.

3. Заключний етап.

3.1. Редагування тексту відповідно до зауважень наукового керівника.

3.2. Написання анотації до курсової роботи.

3.3. Подання остаточного варіанту курсової роботи на кафедру не пізніше, ніж за тиждень до захисту.

3.4. Підготовка до захисту (написання тексту доповіді та підготовка презентації).

3.5. Захист курсової роботи у призначений час.

–

2.2. Складання плану курсової роботи

Попереднє ознайомлення з літературними джерелами є основою для складання плану курсової роботи. Також основним джерелом первинної інформації на цьому етапі є робоча програма відповідної

дисципліни. План курсової роботи відображає логіку та основні проблеми дослідження в порядку їх розгляду автором. Він має бути чітким, логічним і послідовним, що можливо лише за умов попереднього ознайомлення з літературними джерелами за темою. Варто зазначити основні акценти курсової роботи, окреслити коло питань, які будуть розглядатися в окремих розділах і підрозділах, їх послідовність.

План узгоджується з керівником, за необхідності уточнюється, а потім затверджується. При цьому слід враховувати, що план є динамічним і може змінюватися в процесі роботи.

2.3. Відбір та опрацювання літературних джерел

Список використаних джерел повинен містити 25 - 30 позицій (з іноземними джерелами та посиланнями на електронні ресурси). Найбільш доцільним є спосіб розміщення літературних джерел у порядку розміщення прізвищ авторів, заголовків (якщо автор не зазначений) в алфавітному порядку. Література, яка була використана в курсовій роботі і на яку є посилання в тексті роботи, оформляється в загальноприйнятому порядку з наскрізною нумерацією джерел.

2.4. Написання розділів курсової роботи

Написання тексту курсової роботи вимагає наявності продуманої логіки викладу, системи аргументів для доведення основної думки. Необхідно пам'ятати, що дослівне копіювання та переписування прочитаної літератури не допускається. Виступ має бути проведений самостійно, своїми словами, і свідчити про те, що автор розібрався в суті питань, що розглядаються, має власну точку зору і вмів її викласти у зрозумілій для інших формі. Це не виключає можливості цитування, але кожна цитата повинна бути оформлена відповідним чином. Викладення матеріалу має бути грамотною мовою, без стилістичних, синтаксичних та орфографічних помилок. Стиль викладу - науковий.

Висновки, посилання на літературні джерела, примітки оформлюються відповідно до існуючих правил. Якість курсової роботи підвищується, якщо вона містить ілюстративний матеріал (схеми, діаграми, таблиці тощо), який може бути розміщений як в основному тексті, так і в додатках.

При написанні та оформленні курсової роботи необхідно уникати всього, що знижує її науково-теоретичний рівень:

- неактуальність обраної теми;
- описовий (не аналітичний) характер презентації; - відсутність результатів практичної складової роботи (за винятком теоретико-методичних робіт);
- відсутність узагальнень, висновків;
- застарілий фактичний матеріал; - слабка аргументація основних положень, порушення логіки викладу;
- ненауковий стиль і мова викладу (публіцистичний, побутовий, розмовний);
- відхилення від теми;
- порушення стандартів написання та оформлення; - відсутність обов'язкових структурних елементів;
- неправильне оформлення довідкового апарату, зокрема підрядкових виносок, стилістичні помилки, невиправлені друкарські помилки.

2.5. Організація, дослідження, аналіз емпіричних даних

Це стосується лише тих курсових робіт, підготовка яких вимагає первинного та вторинного соціологічного аналізу (виняток становлять теоретико-методологічні роботи).

Проведення соціологічного дослідження передбачає:

- визначення об'єкта та предмета соціологічного дослідження (вторинний аналіз соціологічних даних);
- постановка цілей і завдань;
- вибір та обґрунтування методології, характеристика конкретних соціологічних методів дослідження (для аналізу вторинних даних обґрунтування цього методу);
- опис процесу соціологічного дослідження (для аналізу вторинних даних - зазначення дослідницьких інституцій, якщо можливо, опис їхніх вибірових сукупностей, методів тощо);
- узагальнення результатів соціологічного дослідження, розробка рекомендацій та пропозицій;
- основні висновки проведеного дослідження.

2.6. Підготовка висновків

Написання висновків у курсовій роботі передбачає:

- узагальнення описаних теоретичних та емпіричних аргументів, отриманих в ході соціологічного

дослідження для розкриття заявленої теми курсової роботи;

- формулювання основних результатів науково-дослідної діяльності, здійсненої в ході написання курсової роботи відповідно до тематики досліджуваних проблем, виявлення тенденцій, прогнозів, гіпотез.

3. ЗАХИСТ ТА ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

До захисту допускається курсова робота, підготовлена відповідно до встановлених вимог і отримала позитивний відгук керівника курсової роботи. Готова, належним чином оформлена курсова робота подається на кафедру не пізніше, ніж за тиждень до її захисту.

Захист курсових робіт відбувається у запланований час за участю наукового керівника та студентів.

При підготовці тексту виступу та презентації слід планувати його на 7-10 хвилин. Основою виступу має бути актуальність обраної теми, мета, завдання та висновки.

Після прослуховування доповіді відводиться 5 хвилин на запитання комісії та аудиторії, на які виконавець повинен дати чіткі та аргументовані відповіді.

Результати захисту курсової роботи оцінюються за модульно-рейтинговою системою, визначеною робочою навчальною програмою дисципліни. Оцінка вноситься до залікової книжки студента.

Студенти, які не виконали або не захистили курсову роботу, не допускаються до моніторингу протягом семестру.

Курсові роботи зберігаються на кафедрі протягом одного року, після чого списуються у встановленому порядку. Роботи, які мають наукову та практичну цінність, рекомендуються кафедрою для написання студентом дипломної роботи за даною темою.

Після завершення роботи над остаточним варіантом курсової роботи науковий керівник оцінює ступінь самостійності в дослідницькій діяльності виконавця, обґрунтованість висновків, якість проведеного дослідження, визначає відповідність наукової літератури за обраною темою, наявність оригінальних елементів дослідницького та експериментального характеру, інші позитивні риси та недоліки курсової роботи.

Оцінювання результатів виконання та захисту курсової роботи здійснюється комісією

Таблиця

№	Критерії оцінювання	Мак балів
1.	Актуальність роботи	10
2.	Відповідність змісту заявленій темі, меті та завданням дослідження	10
3.	Основна частина вирішує завдання	10
4.	Робота відповідає вимогам до структури курсової роботи	10
5.	Незалежність у виконанні роботи	10
6.	Правильність висновків, повнота виконання завдань	10
7.	Оформлення курсової роботи	10
	<i>Захист курсової роботи:</i>	
8.	Повнота та глибина звіту	10
9.	Логіка презентації	10
10.	Обґрунтованість, точність та логічність відповідей на запитання під час захисту	10
	Максимальний підсумковий бал	100

ДОДАТОК

Додаток А

Перелік дослідницьких тем

Тема 1. Історія авіаційного менеджменту як системи. Історичні передумови. Вплив національних та історичних факторів на розвиток менеджменту.

Тема 2. Життєвий цикл організації. Моделі Л. Грейнера та І. Адізеса.

Тема 3. Сутність і зміст управління якістю та переваги впровадження системи управління якістю на авіаційних підприємствах. Мотивація персоналу: види та значення.

Тема 4. Контроль як функція управління. Організаційна структура та структура управління авіакомпанії. Основні принципи формування організаційної структури авіакомпанії.

Тема 5. Поняття та сутність норми керованості. Рекомендовані значення для авіакомпанії. Ознаки форм планування. Поняття та сутність місії авіакомпанії.

Тема 6. Основні положення RET-аналізу. Роль організаційної культури в підтримці стабільності авіакомпанії як соціальної системи.

Тема 7. Взаємозв'язок між індивідуальною поведінкою працівника та формою організаційної культури авіакомпанії.

Тема 8. Вибір моделей та методів діагностики організаційної культури залежно від завдань організації. Вплив форм і методів управління на організаційну культуру авіакомпанії.

Тема 9. Поняття та складові лідерського потенціалу авіаційного менеджера. Узгодження особистих і командних цілей. Соціально-психологічна структура команди.

Тема 10. Розвиток навичок міжособистісної комунікації та ведення переговорів в управлінні. Навички ведення переговорів в менеджменті. Раціональна модель прийняття рішень керівником авіакомпанії.

Тема 11. Інструменти саморозвитку керівника авіакомпанії. Моніторинг управлінської діяльності керівника авіакомпанії.

Тема 12. Прогнозування конфлікту. Профілактика конфліктів. Міжособистісні стилі вирішення конфліктів. Завдання менеджера у вирішенні конфліктів. Комунікація в клієнтських конфліктах.

Тема 13. Аналіз сегментів світового ринку авіаперевезень.

Тема 14. Характерні риси ринкових структур. Дослідження ринку за допомогою опитувань думки пасажирів.

Тема 15. Впровадження системи управління продуктом в сучасній авіакомпанії. Комунікація в клієнтських конфліктах.

Тема 16. Міжнародні організації в авіації. Аналіз історичних передумов створення ІКАО.